ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ТА ФІЛОЛОГІЇ

заочна ФОРМА НАВЧАННЯ

Кафедра іноземних мов

другий (магістерський) рівень вищої освіти

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. завідувача кафедри
Тетяна СЕВЕРІНА
_____ _____
«28» вересня 2022 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ (МАГІСТЕРСЬКУ) РОБОТУ

_____Пожозі Катерині Олександрівні_____
(прізвище, ім'я, по батькові магістранту (ці))

1. Тема роботи: Застосування проєктних технологій для розвитку англомовного монологічного мовлення старшокласників_____

Керівник роботи: Закреницька Людмила Антонівна*, затверджені наказом ХГПА від 14 жовтня 2022 р. № 239.*

2. Строк подання магістрантом роботи: *згідно календарного плану.*

3. Вихідні дані до роботи: Об'єкт дослідження: процес розвитку англомовного монологічного мовлення в старшій школі. Предмет дослідження: застосування проєктних технологій для розвитку монологічного мовлення старшокласників на уроках англійської мови.

4. Перелік питань, які потрібно розробити:

1) схарактеризувати психолінгвістичну природу монологічного мовлення;
2) окреслити зміст проєктних технологій та етапи побудови навчального проєкту;
3) розробити завдання для створення навчальних проєктів;
4) експериментально перевірити ефективність використання проектних технологій для розвитку монологічного мовлення старшокласників;
5) розробити методичні рекомендації щодо оптимізації використання технології проєктів для розвитку іншомовного монологічного мовлення учнів старших класів.

5. Перелік наочного (ілюстративного) матеріалу (проекти, зразки документів, пропозицій до законодавства тощо), які потрібно розробити:
Рис. 1.1. Види монологічного мовлення; Рис. 1.3. Психологічні особливості монологічного мовлення; 1.4. Мовні особливості монологічного мовлення; Рис. 1.6. Класифікація проєктів.

6. Дата видачі завдання 14 жовтня 2022 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи (КР)	Строк виконання етапів роботи	Приміт ка
1.	Вибір теми КР, погодження її з науковим керівником, визначення предмету дослідження	вересень 2022 р.	
2.	Затвердження наказом академії теми КР і призначення наукового керівника	жовтень 2022 р.	
3.	Оформлення науковим керівником завдання на КР магістранту; підбір магістрантом літератури та фактичного матеріалу для написання роботи, їх аналіз та узагальнення	жовтень 2022 р.	
4.	Затвердження завідувачем випускової кафедри завдання на КР магістранту	вересень-жовтень 2022 р.	
5.	Виконання та подання науковому керівнику вступу КР	листопад-грудень 2022 р.	
6.	Виконання та подання науковому керівнику першого розділу КР	січень-лютий 2023 р.	
7.	Виконання та подання науковому керівнику другого розділу КР	березень 2023 р.	
8.	Виконання та подання науковому керівнику третього розділу КР (за наявності)	квітень 2023 р.	
9.	Виконання та подання науковому керівнику висновків КР	травень 2023 р.	
10.	Перевірка списку використаних джерел та додатків щодо правильності їх оформлення	вересень 2023 р.	
11.	Доопрацювання КР згідно із зауваженнями наукового керівника, подання кваліфікаційної роботи науковому керівнику	жовтень 2023 р.	
12.	Перевірка кваліфікаційної роботи на дотримання академічної доброчесності	листопад 2023 р.	
13.	Розгляд КР на кафедрі, проведення попереднього захисту та допуск до захисту у Підсумковій кваліфікаційній комісії	листопад 2023 р.	
14.	В разі необхідності доопрацювання КР згідно із зауваженнями кафедри. Подання КР для отримання висновку наукового керівника та кафедри	листопад 2023 р.	
15.	Передача КР у деканат факультету з висновком наукового керівника та кафедри, завданням на кваліфікаційну роботу та рецензією	грудень 2023 р.	
16.	Підготовка до захисту КР (текст доповіді, ілюстративний матеріал тощо)	грудень 2023 р.	
17.	Захист КР перед Підсумковою кваліфікаційною комісією	26 грудня 2023р.	

Керівник роботи _____ Людмила ЗАКРЕНИЦЬКА_
(підпис) (ім'я та прізвище)

Магістрант _____ Пожога КАТЕРИНА_____
(підпис) (ім'я та прізвище)

1. Форму призначено для видачі завдання магістранту на виконання кваліфікаційної роботи і контролю за ходом роботи з боку кафедри і декана факультету. Оригінал форми зберігається на кафедрі, копія у магістранта.
2. Розробляється керівником кваліфікаційної роботи. Видається кафедрою.
3. Атестація у 2023 році буде відбуватись з 18 грудня по 26 грудня 2023 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИТА ФІЛОЛОГІЇ
денна/ заочна ФОРМА НАВЧАННЯ
Кафедра іноземних мов

другий (магістерський) рівень вищої освіти

Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка Спеціальність 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))

ВИСНОВОК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА

про кваліфікаційну роботу

магістрантки 2 курсу

Пожоги Катерини Олександрівни

на тему: Застосування проєктних технологій для розвитку англомовного монологічного мовлення старшокласників

Розподіл балів для окремих етапів та елементів виконання кваліфікаційної роботи

Критерії оцінювання виконання кваліфікаційної роботи	**Бали**	
	максимально можлива кількість	**фактична кількість**
відповідність роботи вимогам, встановленим методичними рекомендаціями для кожного виду кваліфікаційних робіт	7	
правильність оформлення (роботи в цілому, таблиць, рисунків, посилань, списку використаних джерел)	5	
виконання проміжних етапів розробки кваліфікаційної роботи відповідно до завдань і календарного плану	6	
співпраця з науковим керівником протягом періоду виконання кваліфікаційної роботи	7	
апробація результатів дослідження, проведеного в кваліфікаційній роботі	5	
Разом	30	

Зауваження: магістрантка поставилася до написання кваліфікаційної роботи на належному рівні. Зауваження та рекомендації наукового керівника врахувала у повному обсязі. Представлене дослідження відповідає встановленим вимогам, що висуваються до кваліфікаційних (магістерських) робіт.

Науковий керівник _____ Людмила ЗАКРЕНИЦЬКА, доцент кафедри, к.філ.н., доцент
(підпис)

27 листопада 2023 р.

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота розглянута. Магістрантка Катерина Пожога допускається до захисту кваліфікаційної роботи у Підсумковій кваліфікаційній комісії.

В.о. завідувача кафедри _____ Тетяна СЕВЕРІНА
(підпис)

30 листопада 2023 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИТА ФІЛОЛОГІЇ
заочна ФОРМА НАВЧАННЯ
Кафедра іноземних мов

другий (магістерський) рівень вищої освіти

Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка Спеціальність 014 Середня освіта (Мова і література

(англійська))

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну (магістерську) роботу

Магістрантки
Пожоги Катерини Олександрівни
(прізвище, ім'я, по-батькові)
на тему Застосування проєктних технологій для розвитку англомовного монологічного мовлення старшокласників

Загальна характеристика роботи та зауваження

Рецензована кваліфікаційна робота присвячена проблемі застосування проєктних технологій для розвитку іншомовного монологічного мовлення як однієї з основних форм, у яких здійснюється масова комунікація. Актуальність визначеної теми вбачається в зверненні автора до інноваційної методики навчання – проєктної технології – з метою підвищення здатності старшокласників грунтовно, структуровано та емоційно робити повідомлення на обрану тему.

Кваліфікаційна робота виконана у відповідності до мети та поставлених завдань дослідження у повному обсязі та у встановлений термін. У дипломній роботі достатньо коректно визначено науковий апарат та структуру дослідження, що зумовило належний рівень його виконання.

Вірогідність результатів роботи забезпечується раціональним використанням комплексу методів і методик дослідження, адекватних меті й конкретним завданням дослідження.

В першому розділі «*Теоретичні засади дослідження проблеми*» схарактеризовано психолінгвістичну природу монологічного мовлення, з'ясовано зміст проєктних технологій та окреслено етапи побудови навчального проєкту, визначено умови реалізації проєктних технологій в контексті розвитку монологічного мовлення.

В другому розділі «Впровадження проєктних технологій для розвитку англомовного монологічного мовлення старшокласників» розроблено завдання для створення навчального проєкту на основі теми за програмою, проведено експериментальну перевірку ефективності застосування технології проєктів для розвитку іншомовного монологічного мовлення учнів старшої школи, а також сформульовано методичні рекомендації щодо використання проєктних технологій на уроках англійської мови з метою розвитку монологічного мовлення.

Позитивним аспектом рецензованої роботи є систематизація і візуалізація результатів дослідження, які представлені в 8 таблицях та 13 рисунках.

Магістранткою вивчено пласт наукових та науково-методичних джерел, дотримано усіх нормативних вимог щодо структурного та технічного оформлення роботи.

На нашу думку, кваліфікаційна робота Пожоги Катерини Олександрівни є самостійною науковою розвідкою і заслуговує на високу оцінку.

Розподіл балів для окремих етапів та елементів виконання кваліфікаційної роботи

Критерії оцінювання виконання магістерської роботи	Бали	
	максимально можлива кількість	фактична кількість
відповідність змісту роботи заявленій темі, грамотність структурування роботи, збалансованість її розділів	5	
правильність формулювань об'єкту, предмету, мети і завдань дослідження, відповідність та доцільність застосованих методів дослідження	4	
системність викладу матеріалу, відсутність повторів, логічних помилок	4	
ступінь самостійності роботи (відсутність академічного плагіату), наявність посилань	5	
наявність елементів наукової новизни	4	
теоретична обґрунтованість основних положень кваліфікаційної роботи, що підтверджені підібраним та систематизованим фактичним і статистичним матеріалом	4	
використання та опанування сучасної літератури, чинних нормативно-правових актів; правильність розрахунків, застосування методів статистичного аналізу тощо.	4	
Разом	30	

Рецензент _____ Оксана ГАНДАБУРА, к.пед.н., доцент
(підпис) (ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання)

1 грудня 2023 р.

Протокол аналізу звіту подібності науковим керівником

Заявляю, що я ознайомився (-лась) з Повним звітом подібності, який був згенерований Системою виявлення і запобігання плагіату щодо роботи:

Автор: Катерина Пожога

Співавтор:

Назва: Застосування проєктних технологій для розвитку англомовного монологічного мовлення старшокласників

Науковий керівник:

Підрозділ: КНРА

Коефіцієнт подібності 1:21.7%

Коефіцієнт подібності 2:16.4%

Мікропробіли: 14

Заміна букв: 2

Інтервали: 0

Білі знаки: 0

Дата створення звіту: 2023-11-22 10:00:37.0

Після аналізу Звіту подібності констатую наступне:

☐ **Запозичення, виявлені в роботі є законними і не є плагіатом. Рівень подібності не перевищує допустимої межі. Таким чином робота незалежна і приймається.**

☐ **Запозичення не є плагіатом, але перевищено граничне значення рівня подібностей. Таким чином робота повертається на доопрацювання.**

☐ **Виявлено запозичення і плагіат або навмисні текстові спотворення (маніпуляції), як передбачувані спроби укриття плагіату, які роблять роботу невідповідною вимогам законодавства (Ст. 32. ЗУ Про вищу освіту, пункт 3.1, Ст. 42. ЗУ Про освіту) та вимог НАЗЯВО (Критерій 5), а також кодексу етики і процедурам. Таким чином робота не приймається.**

Обгрунтування:

Дата експерт

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ТА ФІЛОЛОГІЇ
Форма навчання: заочна
Кафедра: іноземних мов

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему:

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЄКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОГО МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Виконала: студентка 2 курсу
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))

Катерина ПОЖОГА
(ім'я та прізвище)

Керівник: **к.філ.н., доцент Людмила ЗАКРЕНИЦЬКА**
(ім'я та прізвище)

Рецензент: **к.пед.н., доцент Оксана ГАНДАБУРА**
(ім'я та прізвище)

Хмельницький – 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП …….. 3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ …….. 7
1.1. Психолінгвістична природа монологічного мовлення…… 7
1.2. Проєктні технології як інноваційний метод розвитку іншомовного монологічного мовлення …… 16
1.3. Умови реалізації проєктних технологій в контексті розвитку монологічного мовлення …… 23
Висновки до 1 розділу ……..... 28
РОЗДІЛ 2. ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЄКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОГО МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ……. 31
2.1. Етапи роботи над навчальним проєктом …… 31
2.2. Експериментальна перевірка ефективності застосування технології проєктів для розвитку іншомовного монологічного мовлення учнів старшої школи …… 36
2.3. Методичні рекомендації щодо використання проєктних технологій для розвитку іншомовного монологічного мовлення старшокласників …… 53
Висновки до 2 розділу …… 55
ВИСНОВКИ …… 58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ……62

ВСТУП

Актуальність дослідження. З кожним днем вимоги до навчання стають все більшими, тому висловлення свої думки, змога проаналізувати процеси явища й предмети – це дуже важливі уміння для людей будь якого віку, особливо для старшокласників.

Також з плином часу змінюються методики викладання, з'являються нові можливості, а також певні обставини нашого життя вносять корективи. Тому учителю важливо не лише донести учням певну інформацію, не лише навчити певних слів та граматичних форм, а зробити так, щоб учень міг чітко, граматично вірно й комунікативно доцільно сформулювати свою думку, що, безумовно, допоможе йому в подальшому житті.

Висловлення своєї думки є переважно монологом, тому навчання монологічному мовленню при вивченні іноземної мови займає чільне місце серед інших видів мовленнєвої діяльності. Відповідно до Державного стандарту базової і повної середньої освіти учні старших класів мають вміти "створювати зв'язне повідомлення, використовуючи в разі потреби лексичні або зображувальні опори, готувати повідомлення щодо певної ситуації в межах визначених сфер спілкування, передавати основний зміст прочитаного, побаченого або почутого, висловлюючи своє ставлення, давати оцінку особам, вчинкам, подіям, явищам, про які йдеться" [Держ стандарт]. Хоча, здавалося, у старшій школі учні уже уміють чітко структурувати свої висловлювання та мають певний запас лексики, однак ця проблема не втрачає своєї актуальності для вчителів іноземної мови.

Гарним інноваційним методом розвитку навичок іншомовного монологічного мовлення вважають застосування проектних технологій. Розвиток навичок монологічного мовлення за допомогою методу проектів може бути цікавим та ефективним. Завдяки цим технологіям учні мають можливість креативного мислення і навчаються чітко підбирати, аналізувати та граматично вірно представляти певну інформацію. Структурована та

грунтовна розповідь учнів є доказом гарно розвинутого монологічного мовлення учня.

Також варто враховувати, що робота з старшокласниками дещо відрізняється віковими та психолінгвістичними особливостями, тому вчителю варто враховувати і ці аспекти. З огляду на всі зазначені вище чинники, проблема, порушена у нашому дослідженні, а саме "Застосування проєктних технологій для розвитку англомовного монологічного мовлення старшокласників", є на часі.

Аналіз останніх досліджень. Проектні технології – це один з іноваційних методів, що допоможуть у розвитку мовних компетентностей учнів. Сучасні вчитилі часто використовують цей метод для розвинення монологічного мовлення. Великий внесок у вивчення теоретичних особливостей, психологічних та монологічних особливостей методичних рекомедацій застосування проектних технологій для розвитку монологічного мовлення зробили такі відомі і видатні філологи, як Бабенко Н. А., Баранник Д. Х., Вишневський О.І., Задільська Г., Кравченко В. В., Мулик К. О., Ніколаєва С. Ю., Тарнопольський О.Б., Кабанова О.Б., Селіванова О., Barron, B., Darling-Hammond, L., Brown G., Yule G., Douglas Brown H., Jeremy Harmer.

Не зважаючи на те, що на сьогоднішній день є багато праць, що розкривають цю тему, вона і досі залишається не досліджена у повному обсязі.

Об'єкт: процес розвитку англомовного монологічного мовлення в старшій школі.

Предмет: застосування проєктних технологій для розвитку монологічного мовлення старшокласників на уроках англійської мови.

Мета дослідження полягає в обгрунтуванні доцільності та експериментальній перевірці ефективності використання проєктних технологій для розвитку англомовного монологічного мовлення учнів старших класів.

Завдання:

- схарактеризувати психолінгвістичну природу монологічного мовлення;
- окреслити зміст проєктних технологій та етапи побудови навчального проєкту;
- розробити завдання для створення навчальних проєктів;
- експериментально перевірити ефективність використання проектних технологій для розвитку монологічного мовлення старшокласників;
- розробити методичні рекомендації щодо оптимізації використання технології проєктів для розвитку іншомовного монологічного мовлення учнів старших класів.

Методи дослідження: *теоретичні* – аналіз психолого-педагогічної та методичної вітчизняної та зарубіжної літератури; синтез, систематизація, класифікація та узагальнення даних; *емпіричні* – бесіда, спостереження, експеримент, метод кількісних підрахунків.

База дослідження. Дослідження проводилось на базі Хмельницької спеціалізованої загальноосвітньої школи №19 І-ІІІ ступенів імені академіка Михайла Павловського. У дослідженні брали участь 31 учень 11- класу.

Теоретична значущість роботи полягає в обгрунтуванні ефективності застосування проєктних технологій при навчанні іншомовному монологічному мовленню старшокласників, описі процедури створення навчального проєкту на прикладі конкретної теми.

Практична значущість результатів дослідження полягає у доведенні доцільності застосування проєктних технологій для розвитку іншомовного монологічного мовлення старшокласників на уроках англійської мови. Розроблені практичні матеріали можуть бути використані зацікавленими особами для написання тез, наукових статей, курсових та дипломних робіт з методики викладання іноземної мови у закладах загальної середньої освіти.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дипломного дослідження були апробовані у ході ІІІ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Сучасні проблеми філології та методології викладання в умовах євроінтеграції» (11 травня, 2023, м. Хмельницький).

Обсяг і структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (42 найменувань, з них 23 – іноземною мовою), додатків. Обсяг основного тексту складає 63 сторінок, Робота ілюстрована 8 таблицями та 15 рисунками.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ

1.1. Психолінгвістична природа монологічного мовлення

Психолінгвістика наука, яка вивчає закономірності мовленнєвої діяльності. Психолінгвісти досліджують мовленнєву поведінку людини, описують моделі процесів мислення, операцій, дії, які відбуваються під час слухання і говоріння. Представники цієї галузі знань роблять спроби визначити, які мовні одиниці і в якій послідовності беруть участь при кодуванні інформації (говорінні) і її декодуванні (слуханні). Вони намагаються виявити подібність і різницю між лінгвістичною і мовленнєвою граматикою, яка формується у людини, встановити послідовність засвоєння системи мови і закономірності її функціонування.

У процесі навчання іноземної мови формується навчальна (пізнавальна) діяльність, під час якої учні оволодівають мовою, у них розвиваються механізми мовлення і мовленнєва діяльність, в якій мова і функціонує.

Подібно будь-якій діяльності, мовленнєва діяльність має свій предмет, думку (змістовий план висловлювання). Мовленнєва діяльність реалізується в конкретних діях та операціях, які забезпечують роботу певних механізмів мовлення, відповідальних за ауднювання, говоріння читання і письмо. [10, с. 34].

Наукова література пропонує нам декілька визначень психолінгвістики. Одне з них в 1954 р. запропонував психолог Чарльз Осгуд: який визначає психолінгвістику як науку що науку, що вивчає процеси кодування й декодування мовленнєвого повідомлення. Якщо розглядати саме це твердження то у ньому процеси мовленення співвідносяться не з системою

мови, а з людською психологією. Звичайно треба брати до уваги що психологічні особливості завжди залежать від вікових особливостей.

Для кращого розуміння психолінгвістичної природи монологічного мовлення важливо розуміти поняття монологу. «Монолог – це форма мови, утворена в результаті активної мовленнєвої діяльності, розрахована на пасивне й опосередковане сприйняття і практично не пов’язана з відповідною промовою співрозмовника ні в змістовному, ні в структурному відношенні [8, с. 71].

На думку О. Селіванової, в монологічному мовленні важливим є «вміння мовця зосередити свою думку на головному, водночас говорити емоційно, жваво, образно. У монологічному мовленні наочним є усвідомлення мовленнєвої дії [14]. Головним завданням монологу є вплинути на слухача, передати знання, у чомусь переконати.

Найважливішими ознаками монологу є певна тривалість у часі, розгорнутість, обмеженість паралінгвістичних засобів, підготовленість і керованість мовленнєвими висловлюваннями, їх спланованість, однобічний характер висловлювання, не розрахований на негайну репліку співбесідника, наявність значних за обсягом уривків, які складаються з пов’язаних між собою повідомлень, що мають індивідуальну композиційну побудову й відносну смислову завершеність [2].

Загалом виокремлюють такі найбільш уживані види монологу: опис, розповідь, повідомлення, оцінка, роздум і доказ, які відрізняються структурою організації.

Види монологічного мовлення схематично представлено на рис. 1.1.

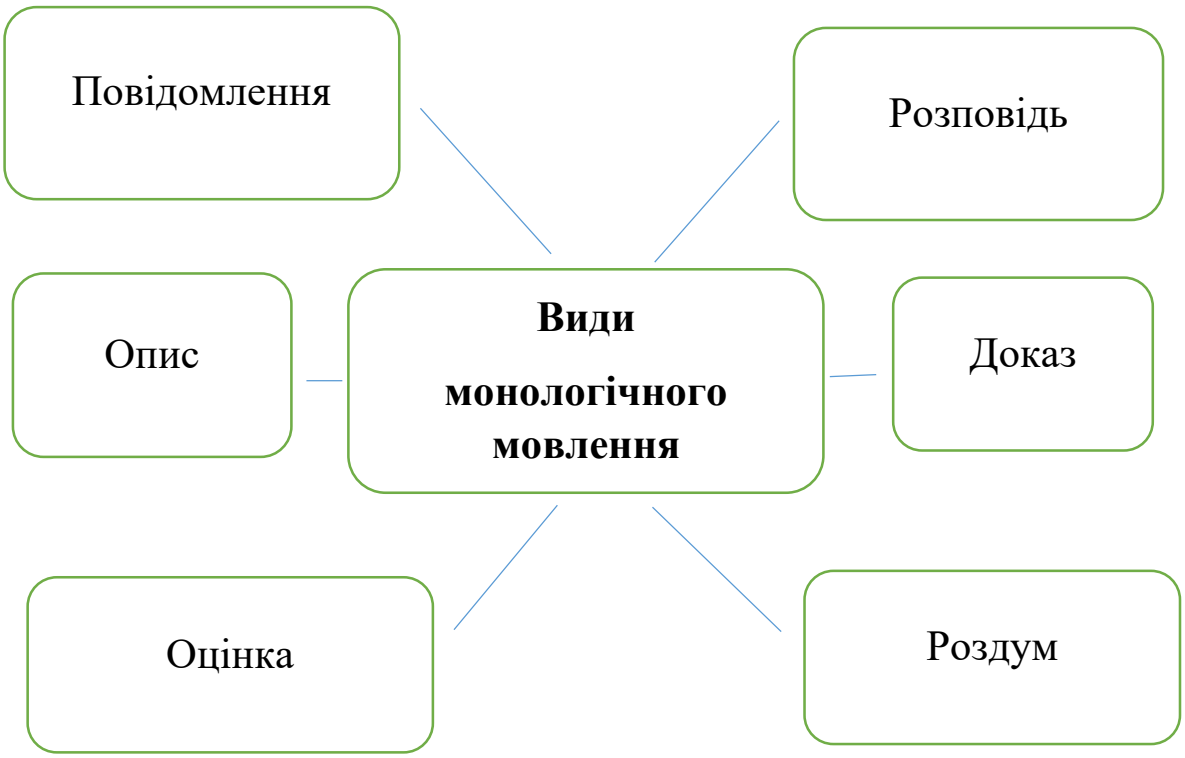

Рис. 1.1. Види монологічного мовлення

Монологічне мовлення характеризується певними комунікативними, психологічними і мовними особливостями, які вчитель має враховувати у процесі навчання цього виду мовленнєвої діяльності.

Щодо комунікативних особливостей монологічного мовлення, то важливо згадати про те, що воно виконує низку комунікативних функцій:

1) інформативну;

2) впливову – спонукання до дії чи попередження небажаної дії, переконання щодо справедливості чи несправедливості тих чи інших поглядів, думок, дій, переконань;

3) експресивну (емоційно-виразну) – використання мовленнєвого спілкування для опису стану, в якому знаходиться той, хто говорить, для зняття емоційної напруженості;

4) розважальну – виступ людини на сцені чи серед друзів для розваги слухачів (наприклад, художнє читання, розповідь у неофіційній бесіді).

Дослідники С.П. Бевзенко, Л.П. Литвин та Г.В. Семеренко виокремлюють і детально описують такі функції монологічного мовлення:

- інформативну (повідомлення інформації про предмети чи події навколишнього середовища, опис явищ, дій, стану),
- впливову (спонукання до дії чи попередження небажаної дії, переконання щодо справедливості чи несправедливості тих чи тих поглядів, думок, дій, переконань),
- експресивну (використання мовлення для опису стану, якому перебуває той, хто говорить), розважальну (виступ людини на сцені чи серед друзів для розваги слухачів),
- ритуально-культову (висловлювання під час будь-якого ритуального обряду) [3, с.72-75].

Функції монологічного мовлення проаналізовано, систематизовано і схематично відображено на рис. 1.2.

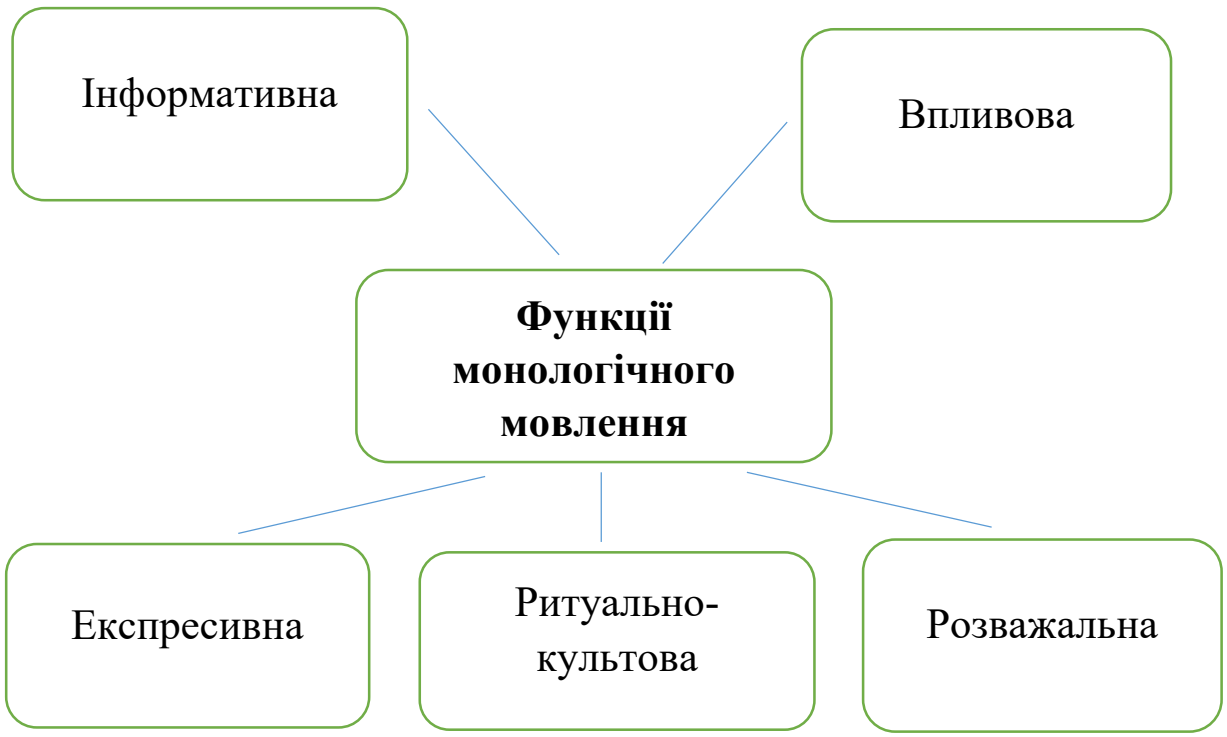

Рис. 1.2. Функції монологічного мовлення

З погляду психології монологічному мовленню властиві такі риси:

1. Однонаправленість. Монологічне мовлення не розраховане на відповідну реакцію у вигляді мовлення уголос.

2. Зв'язність, яка відрізняє монологічне мовлення від випадкового набору речень і розглядається у двох аспектах — психологічному та мовному.

3. Тематичність тобто співвіднесеність висловлювання з будь-якою досить загальною темою, яка, у свою чергу, розпадається на ряд підтем або мікротем.

4. Контекстність, яку, однак, не слід протиставляти ситуативності – властивій рисі діалогічного мовлення.

5. Безперервність. Монологічне висловлювання, як правило, не обмежується однією фразою і триває протягом певного часу, не перериваючись, завдяки чому досягається завершеність думки.

6. Послідовність і логічність. Ці якості монологічного мовлення [7].

Психологічні особливості монологічного мовлення (ММ) можна відобразити у такій схемі (рис 1.3.).

Рис 1.3. Психологічні особливості монологічного мовлення

Монологічне мовлення у психологічному та лінгвістичному відношенні – складніша форма усного мовлення, оскільки це мовлення однієї особи до слухачів, воно більш розгорнуте, вимагає зосередженості пам’яті й уваги до змісту і форми мовлення. Монологічне мовлення спирається на мислення, яке логічно більш послідовне, ніж у процесі діалогу. Монолог не підтримується ситуацією або запитаннями на відміну від діалогу, він здебільшого адресований не одній людині, а багатьом. Монологічне мовлення, як мовлення однієї особи, потребує розгорнутості, повноти, чіткості і взаємозв’язку окремих частин розповіді, вміння мовця зосередити свою думку на головному, не захоплюватися деталями, водночас говорити емоційно, жваво, образно. У монологічному мовленні наочним є усвідомлення мовленнєвої дії [14].

Д. Х. Баранник, визначає монолог як тривале, не розраховане на негайну словесну реакцію однобічне мовлення [1, с. 92].

У своїй праці І.В. Холод визначає певні мовні особливості монологічного мовлення

1. Структурна завершеність речень;

2. Повнота фраз;

3. Різноструктурність фраз;

4. Ускладнений синтаксис

5. Зв’язність висловлювань.

Засобами міжфразового зв’язку у монологічному мовленні виступають: - адвербіалії часу та послідовності (later, then, after that);

- адвербіалії причин та наслідку (why, that's why, so, at first, firstly, in the second place, secondly, so that, though);

-усномовленнєві формули, які допомагають почати, продовжити чи закінчити висловлювання (to begin with, well, I'd like to tell you this, let's leave it at that, that reminds me, by the way, speaking of , etc.);

- усномовленнєві формули, які показують ставлення того, хто говорить, до висловлювання (to my mind, there is no doubt, it's quite clear, I am not sure, people say, therefore, that's why, because of that, in short etc.)

Логіко-синтаксичні зв'язки монологічного мовлення визначаються типом монологічних висловлювань: опис, розповідь і роздум [7].

Схематично мовні особливості монологічного мовлення відображені на рис 1.4.

Рис 1.4. Мовні особливості монологічного мовлення

На думку Д. Х. Баранника, усне монологічне мовлення є однією з основних форм, у яких здійснюється масова комунікація. Науковець найбільш повно описав інтонаційно-проголошувальні, граматичні й лексико-фразеологічні особливості монологу. На основі спеціально проведеного дослідження він виділяє ситуативні методи вимови – публічний і розмовний, а також указує на цілу низку мовленнєвих особливостей монологу:

– надлишок словесної інформації, що проявляється в застосуванні уточнювальних зворотів та повтореннях окремих слів;

– використання різних за структурою словесних формул: звертань, імперативних та питальних речень, не розрахованих на відповідь слухача;

– невідповідність одиниць комунікативного характеру одиницям того самого рівня писемного мовлення;

– традиційні початкові й кінцеві словесні форми [1, с. 96].

Монологічне мовлення реалізуються також у формі лекції, доповіді, виступу на зборах, оголошення, наказу, різних усних та письмових повідомлень [1, с. 57].

Оцінювання монологічного мовлення учнів передбачає використання певних критеріїв для оцінювання якості його презентації. Ці критерії допомагають забезпечити справедливе та об’єктивне оцінювання. Нижче наведено деякі критерії оцінювання монологічного мовлення:

1. Зміст і організація:

- Ясність та доречність: Оцінюється ясність і доречність повідомлення для аудиторії.
- Логічна структура: Оцінюється логічна організація та структура промови.
- Підтверджуючі докази: Оцінюється використання підтверджуючих доказів, прикладів для посилення промови

2. Виголошення та комунікація:

- Чіткість вимови, гучність голосу: Оцінюється чіткість вимови, гучність голосу [33].
- Паузи та наголос: Оцінюється ефективне використання пауз, наголосів і вокальної різноманітності.
- Невербальна комунікація: Оцінюються невербальні елементи, такі як мова тіла, жести і зоровий контакт [26].

3. Залучення та зв’язок:

- Залучення аудиторії: Оцінюється здатність привертати й утримувати увагу аудиторії.

- Зв’язок з аудиторією: Оцінюється зв’язок з аудиторією через розповідь, достовірність або емоційну привабливість [23].

4. Мова та словниковий запас:

- Доречність мови: Оцінюється відповідність мови аудиторії та контексту.
- Ефективна лексика: Оцінюється використання ефективної лексики та мовних засобів (порівняння, метафори тощо) [35].

5. Управління часом:

- Дотримання часових обмежень: Оцінюється здатність дотримуватися часових обмежень і темпу виступу.
- Ефективне використання часу: Оцінюється, наскільки ефективно було використано час для кожної частини промови.

6. Впевненість і присутність:

- Впевненість: Оцінюється впевненість промовця у виступі.
- Вміння справлятися з хвилюванням: Оцінюється здатність справлятися з хвилюванням і взаємодіяти з аудиторією [21].

7. Усвідомлення аудиторії:

- Розуміння аудиторії: Оцінюється розуміння потреб, очікувань та інтересів аудиторії [36].

8. Оригінальність і креативність:

- Креативність: Оцінюється оригінальність і креативність підходу або змісту [30].
- Інноваційні ідеї: Оцінюється здатність залучати аудиторію за допомогою інноваційних ідей та перспектив

9. Візуальні засоби (якщо застосовні):

- Ефективність візуальних засобів: Оцінюється ефективність використання візуальних засобів, якщо вони є частиною презентації
- Доповнення промови: Оцінюється чи доповнюють візуальні засоби промову, чи відволікають від неї [32].

Ці критерії забезпечують структуровану основу для оцінювання монологічного мовлення, допомагаючи викладачам надавати конструктивний зворотний зв’язок учням.

1.2. Проєктні технології як інноваційний метод розвитку іншомовного монологічного мовлення

Вивчення іноземної мови у даний час стає невід’ємною частиною нашого життя, але звичайні методи подачі інформаціє уже не є такими дієвими, адже дуже змінились вимоги до учнів, які вивчають іноземні мови. Вимоги до іншомовного мовлення учнів постійно зростають, тому і в методику викладання вносяться відповідні корективи. Гарне володіння іноземною мовою передбачає знання необхідного обсягу лексики та володіння певними мовленнєвими компетенціями.

Метод проєктів – це інноваційна педагогічна технологія, що передбачає сукупність креативних прийомів: досліджень, пошукової роботи, вирішення проблемних ситуацій. Педагог в межах проєкту виступає в різних ролях: розробник, координатор, експерт, консультант [6].

О. М. Устименко ґрунтуючись на дослідженнях вітчизняних методистів сформулювала визначення проєктної технології, а саме: це “комплексний спосіб організації процесу проєктування, що передбачає використання сукупності проблемних, наукових, дослідницьких, пошукових, інтерактивних та рефлексійних методів” [18, с. 330–334].

Сутність проектної технології – у функціонуванні цілісної системи дидактичних засобів (змісту, методів, прийомів тощо), що адаптує навчально-виховний процес до структурних і організаційних вимог навчального проектування [17, с. 258-263].

Ця технологія дає можливість учням виконувати абстрактні та інтелектуальні завдання для дослідження складних питань. Учні вчаться

досліджувати, виносити власні судження, інтерпретувати та синтезувати інформацію у різний спосіб [38, с. 3].

Sylvia Chard визначає підхід до проєктного навчання – це «поглиблене дослідження теми реального світу, яка варта уваги та зусиль дітей». Також вона характеризує екскурсії, експерименти, побудову моделей/плакатів, створення мультимедійних презентацій як продукт діяльності проєктної технології [38, с. 4].

О.М. Устименко у своєму дослідженні наводить нам також багато прикладів проєктних продуктів, таких як: малюнок, колаж, альбом, стенд, оповідання/есе, щоденник/блог, страва, відеофільм, рольова гра, театральна постановка, виступ/доповідь та веб-сторінка/сайт [19, с. 347-352].

На основі освітніх концепцій і практик, описаних у літературі, можна виділити наступну класифікацію проектів:

Проекти можна класифікувати наступним чином:

- Дослідні проекти: Ці проекти передбачають наукові дослідження і вимагають добре продуманої структури, визначених цілей, методів, і зазвичай орієнтовані на отримання нових знань [39].
- Творчі проекти: Такі проекти можуть мати відкриту структуру і сприяти творчості. Їхні результати можуть бути менш передбачуваними і допускати експериментацію [27].
- Ігрові проекти: Ігрові проекти можуть мати незвичайну структуру, оскільки учасники беруть на себе ролі, обумовлені характером гри, і вони спрямовані на досягнення спільних цілей у межах гри.

Інформаційні проекти: Цей тип проектів спрямований на збирання, аналіз та поширення інформації про певний об'єкт або явище. Вони можуть використовуватися для освіти та навчання [29].

- Практико-орієнтовані проекти: У таких проектах результати чітко визначені від самого початку і орієнтовані на практичне використання. Вони можуть сприяти розв'язанню конкретних завдань або задач [42].

Рис. 1.5. Типи проєктів

За кількістю учасників проєкти характеризуються:

- Індивідуальні проєкти. Проекти, що виконуються однією особою, часто відображають самокероване навчання [28].
- Групові проєкти. Спільні зусилля за участю невеликої команди або групи осіб, подібні до спільного або кооперативного навчання [40].
- Масові проєкти. Залучення великої кількості учасників, що може бути пов'язано формами масштабованого навчання [34, с.415-419].

За тривалість проєкти розрізняють:

- Короткострокові проєкти. Зазвичай завершуються протягом відносно короткого періоду, відображаючи мікронавчання або інтенсивні короткі курси
- Середньострокові проєкти. Проміжні за тривалістю, часто тривають від кількох місяців до семестру, що відповідає традиційній тривалості курсу.

- Довгострокові проєкти. Розширені проекти, які можуть тривати від кількох місяців до року і більше, підтримуючи поглиблене дослідження та проектне навчання [41].

Що стосується характеру контактів, то проєкти поділяються на внутрішні й міжнародні.

- Внутрішні (регіональні) проєкти: Це проєкти, які реалізуються в межах однієї країни або регіону.
- Міжнародні проєкти: Це проекти, учасниками яких є представники різних країн. Вони можуть включати співпрацю між школами або групами студентів з різних країн [31].

За комплексністю проекти можуть бути монопроєктами й між предметними.

- Монопроєкти: Це проєкти, що реалізуються в рамках одного навчального предмета або однієї галузі знань.
- Міжпредметні проєкти: Ці проекти вимагають співпраці та керівництва фахівцями з різних галузей знань для досягнення цілей проєкту [24].

Проєкти за характером контактів бувають:

- Внутрішньо-класні проєкти: Це проєкти, які реалізуються всередині одного класу або групи студентів. Учасники проєкту зазвичай належать до одного навчального закладу та можуть співпрацювати фізично в межах класної кімнати.
- Внутрішньо-шкільні проєкти: Ці проєкти включають співпрацю між різними класами чи групами студентів всередині однієї навчальної установи. Учасники можуть бути з різних класів або рівнів, але вони навчаються в одній і тій же школі.
- Регіональні проєкти: Це проєкти, які включають учасників з різних шкіл або навчальних закладів у межах одного регіону чи країни. Вони

можуть співпрацювати фізично, наприклад, на регіональних конференціях чи зустрічах, або використовувати засоби телекомунікацій для спільної роботи.

- Міжнародні проєкти: Ці проекти включають учасників із різних країн. Вони можуть співпрацювати через Інтернет та інші телекомунікаційні засоби для обміну ідеями та спільної реалізації проєкту [25, с. 39-43].

За тривалістю розрізняють:

- Міні-проєкти: Це короткі проєкти, які відбуваються протягом одного уроку або навіть його частини.
- Короткотермінові проєкти: Зазвичай тривають від чотирьох до шести уроків.
- Тижневі проєкти: Це проєкти, які вимагають 30-40 годин роботи та можуть передбачати комбінацію класних і позакласних форм роботи. Для глибокого занурення в проєкт рекомендується проєктний тиждень.
- Довгострокові: Це тривалі проекти, які можуть виконуватися протягом року або довше і зазвичай вимагають позаурочного часу [37].

Класифіковані за різними ознаками проєкти схематично представлено на рис 1.6.

Рис 1.6. Класифікація проєктів

Ця класифікація може бути корисною при плануванні та розробці освітніх проєктів, адаптованих до конкретних навчальних цілей і контекстів.

Головними цілями введення в шкільну практику проєктних технологій, на думку М. Бухаркіної є:

1. Показати вміння окремого учня або групи учнів використовувати придбаний в школі дослідний досвід.

2. Реалізувати свій інтерес до предмету дослідження, примножити знання про нього.

3. Продемонструвати рівень оволодіння іноземною мовою.

4. Піднятися на вищий рівень, освіченості, розвитку, соціальної зрілості[5].

Застосування методу проєктних технологій з легкістю допоможе розвинути в учнів як монологічне мовлення так і навчить їх ведення діалогу, також використання проектних технологій у навчанні дає можливість учителю зацікавити учнів вивчати англійську мову, спонукати їх до активної мовленнєвої діяльності, оскільки, готуючи проект, учні самостійно шукають інформацію, доцільну на їх погляд, та презентують його у власне структурованій формі.

Також застосування методу проектних технологій сприяє:

1. Формуванню і розвитку внутрішньої мотивації учнів до якіснішого оволодіння іноземними мовами;

2. Підвищенню розумової активності учнів і придбання навичок логічного мислення з проблем, пов’язаних з реальним життям, розширенню сфери іншомовного спілкування;

3. Мовному розвитку учнів, вдосконалення іншомовної комунікативної компетенції в цілому;

4. Розвитку індивідуальних особливостей учнів, їх самостійності, вдосконалення первинної та вторинної мовної особистості;

5. Більш результативному вирішенню завдань освіти, розвитку і виховання особистості учня [4].

Вчитель під час застосування методів проектних технологій трішки змінює своє зобов’язання, зазвичай учитель надає усю готову інформацію учням, а у даному методі учитель виступає більше у ролі спостерігача та наставника.

Великою перевагою методу проектних технологій є вміння, які набувають учні, а саме:

- планувати свою роботу, попередньо прораховуючи можливі результати;
- використовувати багато джерел інформації;
- самостійно збирати і накопичувати матеріал;
- аналізувати, спів ставляти факти, аргументувати свою думку;

- приймати рішення;
- встановлювати соціальні контакти (розподіляти обов’язки, взаємодіяти один з одним);
- створювати «кінцевий продукт» - матеріальний носій проектної діяльності;
- представляти створене перед аудиторією;
- оцінювати себе та інших [12].

Отже, метод проєктних технологій є інноваційним методом розвитку іншомовного монологного мовлення. Цим методом можна зацікавити учнів до вивчення іноземної мови, учні не лише вивчають суху інформацію, а самі виступають у ролі пошукувача(дослідника) інформації під час даного методу учитель більше виступає у ролі спостерігача та консультанта, до якого можна звернутись за порадою. Інтегруючи метод проектних технологій у вивчення іноземної мови з акцентом на монологічне мовлення, учні можуть розвивати не лише мовні навички, а й розвивати креативне мислення, та вміння критично мислити. Цей інноваційний підхід пропонує динамічний і цікавий спосіб покращити навички мовлення іноземною мовою.

1.3. Умови реалізації проєктних технологій в контексті розвитку монологічного мовлення

Проєктна діяльність більш багатофункціональна. Проєкт спонукає учня виявити інтелектуальні здібності, моральні й комунікативні якості, продемонструвати рівень оволодіння знаннями й загально-навчальними вміннями, здатність до самоосвіти й самоорганізації. Проєктній діяльності може передувати «мозковий штурм», у процесі якого постануть нові цікаві для учнів проблеми. У процесі здійснення проекту учні син тезують знання, інтегрують інформацію суміжних дисциплін, шукають більш ефективні шляхи розв'язання задач проекту, спілкуються одне з одним. Спільна діяльність реально демонструє широкі можливості співробітництва, у ході

якого учні ставлять мету, визначають оптимальні засоби її досягнення, розподіляють обов'язки, виявляють власну компетентність. Проектна діяльність наочно демонструє можливості моно- і поліпредметного, індивідуального і групового проектів. Система проектів є також частиною інтерактивних методик [12].

Впровадження будь яких інноваційних технологій відбувається поступово завдяки доланню певних труднощів, не виключенням є і метод проєктних технологій, задля його впровадження та розвитку монологічного мовлення учнів варто подолати ряд труднощів.

Устименко О. М.. сформулювала три групи труднощі що можуть виникнути при виконані проєкта:

1) організаційні труднощі;
2) труднощі поточного моніторингу;
3) психологічні труднощі [20, с.104].

Устименко О. М. наголошує, що до організації проєктного навчання потрібно готуватися ретельно та якісно, врахувавши такі аспекти як:

- тема або тематична галузь майбутнього проєкту;
- формат кінцевого продукту, який учні презентуватимуть на завершенні проєкту;
- практичні, розвивальні, освітні та виховні цілі, які повинні бути реалізовані під час проєктної діяльності учнів;
- мовний та мовленнєвий матеріал;
- вправи та завдання;
- форми та способи контролю/оцінювання [20, с.102].

Метод проєктних технологій – це педагогічна технологія, яка містить сукупність дослідницьких, пошукових, проблемних методів, творчих за своєю суттю. Це спільна, навчально-пізнавальна, творча або ігрова діяльність учнів, яка має мету, узгоджені методи, засоби діяльності, спрямована на досягнення результату з розв’язання певної проблеми [11].

Цей метод передбачає додаткову підготовку матеріалів та цікавих тем з боку викладача, а також підготовку проекту від учня (групи учнів). Учні переважно мають завдання, у процесі вирішення яких отримують практичні навички, непередбачені в теоретичній частині навчального процесу.

Також варто зазначити що прихильники навчання з використанням проєктів вказують на численні переваги реалізації його стратегій, які включають:

- більшу глибину розуміння концепцій;
- ширшу базу знань;
- покращене спілкування та міжособистісні/соціальні навички;
- покращені лідерські навички;
- підвищена креативність;
- вдосконалені навички опису власної роботи [9, с.7-9.]

Успішна реалізація проектних технологій у контексті розвитку монологічного мовлення залежить від кількох ключових умов і чинників. Ці умови необхідні для створення ефективного навчального середовища та забезпечення досягнення учасниками цілей мовленнєвого розвитку. Застосування методу проектних технологій це досить клопітка праця яка передбачає виконання наступних умов:

- Чіткі навчальні цілі: Визначте конкретні, вимірювані та досяжні навчальні цілі для проекту з розвитку монологічного мовлення. Ці цілі мають узгоджуватися з бажаними результатами для учасників.
- Залучення учасників: Переконайтеся, що учасники активно залучені та вмотивовані працювати над своїми проектами з розвитку мовлення. Їх зацікавленість та відданість справі мають вирішальне значення для успіху.
- Сприятливе навчальне середовище: Створіть безпечне та сприятливе навчальне середовище, де учасники почуватимуться комфортно.

- Актуальність проєкту: Обирайте проекти з розвитку мовлення, які відповідають цілям, інтересам та рівню навичок учасників. Коли проекти є значущими для учасників, вони з більшою ймовірністю будуть мотивованими та відданими.
- Чіткі інструкції та настанови: Надайте чіткі та детальні інструкції щодо завдань проекту, очікувань та критеріїв оцінювання. Учасники повинні знати, чого від них очікують.
- Управління проектом: Призначте керівників проекту або наставників, які будуть супроводжувати учасників протягом усього проекту. Ці особи можуть запропонувати підтримку, зворотний зв'язок і допомогу в разі потреби.
- Доступ до ресурсів: Переконайтеся, що учасники мають доступ до необхідних ресурсів, включно з дослідницькими матеріалами, технологіями, програмним забезпеченням і будь-якими іншими інструментами, необхідними для їхніх проектів.
- Механізми зворотного зв'язку: Створіть регулярні цикли зворотного зв'язку, де учасники зможуть отримувати конструктивні відгуки від колег, менторів чи викладачів. Зворотній зв'язок має вирішальне значення для вдосконалення.
- Тайм-менеджмент: Допоможіть учасникам ефективно управляти своїм часом. Надайте розклад або графік для етапів і дедлайнів проекту.
- Гнучкість: Дозвольте гнучкість у розробці та виконанні проекту. Учасники повинні мати певний ступінь автономії, щоб робити вибір і адаптувати свої проекти за потреби.
- Аналіз та оцінювання: Розробіть чіткі критерії оцінювання та рубрики для оцінювання монологічних виступів учасників. Надайте зворотний зв'язок на основі цих критеріїв, щоб сприяти вдосконаленню.

- Рефлексія та самооцінка: Заохочуйте учасників до самооцінки та рефлексії. Це допоможе їм визначити сфери для вдосконалення і поставити нові цілі.
- Можливості для обміну досвідом та презентацій: Надайте учасникам можливість поділитися своїми монологічними виступами з ширшою аудиторією, наприклад, за допомогою презентацій, виступів або записів.
- Співпраця з однолітками: Сприяйте співпраці між учасниками, обміну ідеями та відгуками між ними.
- Відзначення досягнень: Визнавайте і відзначайте досягнення та прогрес учасників на шляху розвитку мовлення. Підтримка може посилити мотивацію.
- Постійне вдосконалення: Постійно шукайте зворотний зв'язок з учасниками та зацікавленими сторонами, щоб покращити технологію проєкту та навчальний досвід.

Таким чином можна визначити 3 основні позиції орієнтовані на успішне впровадження методу проектних технологій:

1. З позиції суб’єктних відносин учасників проекту.

Проектна робота має бути повністю орієнтована на учня як суб’єкта проектної діяльності, на його потреби та інтереси у галузі вивчення та використання іноземної мови, а також на дослідження предметної галузі “мова та культура” – від формулювання мети до оцінки кінцевого результату/продукту. Учень є ініціатором, організатором, виконавцем і суб’єктом, котрий контролює, бере на себе відповідальність за виконання і кінцевий результат проекту

2. З позиції характеру навчальної діяльності.

Обов’язковою умовою навчально-проектної діяльності є наявність проблемно пошукової (дослідницької) задачі, орієнтованої на досягнення певного кінцевого продукту. Від характеру цього продукту залежить тип проектної роботи. Види проектної діяльності сприяють розвитку пошуково-

дослідницьких умінь, реалізації творчого потенціалу учнів і, в той же час, особистісно значущому неформальному оволодінню іноземною мовою та культурою

3. З позиції змісту навчально проектної діяльності.

Зміст проектної роботи має орієнтуватися на особистісно значущу, пізнавальну мотивацію учня та визначатися ним самим (за участю вчителя під час консультацій) у ході обговорень і з урахуванням реальних потреб та інтересів усіх учасників проектної групи. Така орієнтація створює умови для самореалізації, креативності, автономії школяра [15].

Забезпечивши виконання цих умов, проектні технології розвитку монологічного мовлення можуть бути ефективно реалізовані, надаючи учасникам структурований і підтримуючий шлях до вдосконалення їхніх навичок мовленнєвої комунікації.

Висновки до розділу 1.

Монологічне мовлення важлива складова мовленевої компетенції і його розвиток є дуже важливим особливо для учнів старших класів.

Монологічне мовлення характеризується комунікативними, психологічними і мовними особливостями, які вчитель має враховувати у процесі навчання цього виду мовленнєвої діяльності.

Комунікативні особливості монологічного мовлення зумовлені тими функціями, які воно виконує – інформативну, впливову, експресивну (емоційно-виразну), розважальну.

Психологічними особливостями монологічного мовлення є однонаправленість, зв’язність, тематичність, контекстність, безперервність, послідовність і логічність.

Мовні особливості монологічного мовлення складають структурна завершеність речень, повнота фраз, різноструктурність фраз, ускладнений синтаксис та зв’язність висловлювань.

Монологічне мовлення реалізуються у формі лекції, доповіді, виступу на зборах, оголошення, наказу, різних усних та письмових повідомлень.

Оцінювання монологічного мовлення учнів передбачає використання певних критеріїв для оцінювання якості його презентації, зокрема зміст і організація (ясність та доречність, логічна структура, підтверджуючі докази); виголошення та комунікація (чіткість вимови, гучність голосу, паузи та наголос, невербальна комунікація); залучення та зв'язок (залучення аудиторії, зв'язок з аудиторією), мова та словниковий запас (доречність мови, ефективна лексика), управління часом (дотримання часових обмежень, ефективне використання часу), впевненість (впевненість і вміння справлятися з хвилюванням), розуміння аудиторії, оригінальність і креативність, застосування візуальних засобів.

Ці критерії забезпечують структуровану основу для оцінювання монологічного мовлення, допомагаючи викладачам надавати конструктивний зворотний зв'язок учням.

Проєктні технології – це комплексний спосіб організації процесу проєктування, що передбачає використання сукупності проблемних, наукових, дослідницьких, пошукових, інтерактивних та рефлексійних методів.

Типологія проєктів полягає у їх поділі на дослідні, творчі, ігрові, інформаційні та практико-орієнтовані проєкти. Відповідно до ознаки взятої за основу проєкти утворюють складну класифікаційну структуру. За кількістю учасників проєкти розмежовують на індивідуальні, групові та масові.

За тривалість проекти розрізняють короткострокові, середньострокові та довгострокові проєкти. Щодо характеру контактів, то проєкти поділяються на внутрішні й міжнародні. За комплексністю проєкти можуть бути монопроєктами й міжпредметними. Проєкти за характером контактів бувають поділяються на внутрішньо-класні, внутрішньо-шкільні та

регіональні/міжнародні. За тривалістю розрізняють: міні-проекти, короткотермінові, тижневі, довгострокові (річні) проекти

Перевагою навчання монологічному мовленню з використанням проектних технологій є те, що «учні застосовують знання та навички для вирішення реалістичних проблем у реальному світі, підвищується рівень відповідальності учня за виконаний обсяг роботи, а вчителі виконують ролі тренерів та фасилітаторів дослідження, проводять рефлексії» [22, с.11]. У підготовці навчальних проектів учні виходять за межі програми одного конкретного предмету, застосовуючи міждисциплінарні зв’язки.

Таким чином, впровадження методу проектів збагачує освітній досвід, зосереджуючи увагу на практичному, міждисциплінарному та реальному навчанні. Він дає учням основні навички та ставлення, необхідні для досягнення успіху в 21 столітті.

РОЗДІЛ 2

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЄКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОГО МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ

2.1. Етапи роботи над навчальним проєктом

Навчальний проєкт в освітньому контексті означає структуровану та цілеспрямовану діяльність, спрямовану на передачу знань, розвиток навичок або досягнення конкретних результатів навчання. Навчальні проєкти зазвичай передбачають системний підхід до навчання, часто з визначеними цілями, змістом, методами та критеріями оцінювання.

Головними аспектами в роботі над навчальними проєктами є чіткі вказівки учителя, змога учителя підібрати актуальні теми які зацікавлять учнів, учитель має володіти певними компетенціями та чітко донести учням мету та етапи проєкту. Проєктна робота розвиває в учнів багато умінь та навичок тому і є важливою у навчальному процесі.

Варто зауважити що умовно можна виділити такі етапи роботи над проєктом:

1. **Організаційний етап.** Важливо зазначити що на цьому етапі важлива грамотна робота учителя з учнями, адже цей етап є підґрунтям для подальшої роботи учнів з проектом. Влучно вибрані теми, які зацікавлять учнів поглиблено досліджувати матеріли, правильно спланована робота. Грамотне розподілення учнів на проектні групи або ж індивідуально підібрані теми. Також на цьому етапі крім теми проекту важливо визначити мету проекту, структуру та бажані результати. Планувати проектну роботу легше завдяки конкретним крокам, запропонованим і представленим в таблиці на сайті НУШ [13].

Таблиця 2.1.

<table>
<tr><td colspan="3">П Л А Н У В А Н Н Я П Р О Е К Т У</td></tr>
<tr><td colspan="2">Назва:</td><td>Тривалість:</td></tr>
<tr><td>Навчальний предмет:</td><td>Вчитель:</td><td>Клас:</td></tr>
<tr><td colspan="3">Інші навчальні дисципліни:</td></tr>
<tr><td>Ключові поняття</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Навчальні цілі</td><td>Критичне мислення / вирішення завдання</td><td>Самоорганізація</td></tr>
<tr><td>Співпраця</td><td>Інше:</td></tr>
<tr><td>Завдання проекту (ролі учнів, мета, основне завдання)</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Продукти
(результати проекту)</td><td>Індивідуальні:</td><td></td></tr>
<tr><td>Командні:</td><td></td></tr>
<tr><td>Презентація результатів проекту</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td rowspan="4">Необхідні матеріали</td><td colspan="2">Консультування з фахівцями:</td></tr>
<tr><td colspan="2">Обладнання:</td></tr>
<tr><td colspan="2">Матеріали:</td></tr>
<tr><td colspan="2">Інше:</td></tr>
<tr><td>Рефлексія (як учень, команда даватимуть зворотній зв'язок, обговорюватимуть проміжні результати, оцінюватимуть об’єм виконаної роботи).</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td colspan="3">Примітки, умови щодо проміжних етапів проекту</td></tr>
</table>

Зразок планування проєкту.

В фундаментальній праці щодо сучасних технологій С.Ю. Ніколаєва пропонує ефективну модель яка зображена на рисунку 2.1. На думку дослідниці така модель допомагає учням бути організованими та динамічними.

Рис 2.1. Інтегрована модель планування проєкту

2. **Дослідницький етап.** На даному етапі учні уже починають працювати більш самостійно над проектом. Цей етап є основним адже підчас цього етапу учні розподіляють задачі між собою (якщо це груповий проект), підбирають потрібні матеріали, шукають відповіді на питання, розробляють план проекту. Роль учителя на даному етапі це слідкувати над ходом проектної роботи та надання корективів у роботі, допомога учням за потребою.

3. **Робочий етап.** На даному етапі учні з узагальнюють та структурують усі зібрані матеріали щодо проєкту. Підготовлюють наочні матеріали та співвідносять зібрані матеріали з розробленим планом проект. Також на цьому етапі важливо підготувати матеріали для представлення проєкту, тобто підготування доповіді. Грамотно складена та структурована доповідь є запорукою успішного проекту, тому варто цьому аспекту приділити максимум уваги. Доповідь можна структурувати таким чином:

- Представлення учасників виконання проекту
- Представити тему та мету виконаного проекту
- Виокремити головні питання проекту та розкрити їх суть
- Зазначити чим ваше дослідження було унікальне та цінне для інших
- Підвести підсумки виконаного проекту
- Подякувати присутнім за увагу

4. **Етап представлення проєкту.** На цьому етапі учні представляють власні проекти та підводять висновки з матеріалів дослідження. На цьому етапі надзвичайно важливим є грамотно та чітко презентувати проект адже без цього усі старання над проектом будуть марними. Тож виокремимо деякі правила для презентування проекту:

- Звичайно важливим є зовнішній вигляд та подача себе. Позитивне налаштування та опанування хвилювання є запорукою гарного виступу;

- Під час доповіді важливий аспект відіграє упевненість у голосі оповідача та чіткість його розповіді. Важливо не поспішаючи, чітко та ясно підкресливши важливі аспекти проекту
- Важливо буде також обізнаність у темі (не читати доповідь з аркуша, а підготувати собі тези для чіткої і логічно вибудованої розповіді)
- Наочні матеріали також відіграють важливу роль у представленні проекта адже зроблять представлення проекту цікавішим
- Розповідь не повинна бути занадто стисла адже важливо розкрити у повному обсязі деталі проекту, але варто зауважити що доповідь і не повинна бути занадто довгою варто дотриматись часових обмежень . Часові обмеження варто дізнатись у учителя на етапі підготовки доповіді.
- Також обізнаність у проекті допоможе оповідачу чітко та влучно відповісти на питання опонентів
- Підводячи свою доповідь до завершення варто чітко підвести висновки досліджуваної теми
- Також важливо після висновків, подякувати усім присутні за увагу

5. **Оцінювальний етап.** Цей етап є підсумковим. На даному етапі учитель аналізує та оцінює роботу учні. Відбувається обговорення проєктних робіт та підведення учителем виконаної роботи.

Оцінювання навчального проєкту має вирішальне значення для визначення його ефективності, виявлення сфер, які потребують вдосконалення, та прийняття обґрунтованих рішень щодо майбутніх навчальних ініціатив. Критерії оцінювання навчального проекту часто охоплюють кілька ключових аспектів. Нижче наведено деякі критерії оцінювання навчального проекту:

1. Чітко сформульована тема та мета дослідження;
2. Актуальність та новизна дослідження;
3. Структурованість та ясність донесення інформації;

4. Якщо проект колективний, то значущість кожного учасника, правильність розподілення завдань у групі та згрупованість учасників навколо проєкту, розуміння усіма учасниками проєкта теми дослідження;

5. Чітко підведенні висновки результатів проєкта;

6. Чіткі відповіді доповідача на питання опонентів;

7. Правильно та чітко оформлені результати проєкту.

Ці критерії можуть бути адаптовані та розставлені в порядку пріоритетності відповідно до конкретних цілей та контексту навчального проекту. Проведення комплексного оцінювання з використанням сукупності цих критеріїв забезпечує всебічне розуміння ефективності навчального проекту та сфер, які потребують вдосконалення.

2.2. Експериментальна перевірка ефективності застосування технології проєктів для розвитку іншомовного монологічного мовлення учнів старшої школи

Педагогічний експеримент щодо перевірки ефективності застосування технології проектів для розвитку монологічного мовлення учнів старшої школи було проведено на базі Хмельницької загальноосвітньої школи №19 І-ІІІ ступенів імені академіка Михайла Павловською під час проходження виробничої практики у період з 01.09 до 30.09.2023 р.

У ході спостереження за навчальною діяльністю учнів на уроках англійської мови ми мали за мету знайти відповідь на такі питання:

- Який рівень монологічного мовлення учнів старших класів?
- Які методи застосовуються для розвитку монологічного мовлення учнів?
- Чи застосовується на уроках англійської мови метод проєктних технологій для розвитку монологічного мовлення учнів?
- Чи є ефективним метод проєктних технологій для монологічного мовлення учнів?

В експерименті приймали участь учні 11 класу в загальній кількості 31 особа, які були розділенні для навчального процесу на дві групи. Перша група, експериментальна, налічувала 15 осіб, а інша група налічувала 16 осіб і була контрольною.

В процес навчання експериментальної групи було впроваджено метод проєктних технологій для покращення їх англомовного монологічного мовлення, контрольна група ж навчалась за своїм стандартним навчальним планом.

Експеримент проходив у три етапи.

1. На констатувальному етапі експерименту нами було проведено зріз знань учнів обох груп для визначення рівня сформованості навичок іншомовного монологічного мовлення. Визначення рівня знань було проведено на основі виконання учнями двох завдань.

Завдання 1.

Завдання полягало у тому, що учням було запропоновано запитання на тему, яка була предметом вивчення, і вони повинні були дати максимально розгорнуту відповідь. Запитання було таким:

Do you think that body language is an integral part of communication? Why?

Здавалось би, що по одному запитанню важко буде визначити рівень монологічного мовлення учнів, але було дуже цікаво спостерігати за роздумами учнів та їхніми монологічними міркуваннями.

Наступним завданням для виявлення рівня сформованості навичок монологічного мовлення учнів 11 класу було порівняння двох картинок з метою їх опису, а також виявлення спільного та відмінного в зображеннях на них.

Завдання 2. Describe two pictures. Compare and contrast them.

Для об’єктивного оцінювання монологічного мовлення учнів англійською мовою були розроблені відповідні критерії, які відображали елементи монологу (див. табл. 2.2.).

Таблиця 2.2.

Критерії оцінювання іншомовного монологічного мовлення учнів 11 класу

Назва критеріїв оцінювання	Зміст критеріїв оцінювання
1	2
Лексика	Оцінка обсягу та різноманітності лексичного запасу учня, його здатність використовувати різноманітні слова і вирази для точного і розмаїтого вираження думок та ідей.
Граматика	Оцінка правильності та адекватності граматичних структур в мовленні учня. Це включає в себе використання правильних часів, займенників, дієслів і інших граматичних конструкцій.
Кількість речень	Оцінка розміру мовлення за кількістю використаних речень. Цей критерій може вказувати на здатність учня створювати довгі та змістовні виступи або, навпаки, на його здатність виражати думки у кількох реченнях.

Продовження таблиці 2.2.

1	2
Структура висловлювання	Оцінка організації мовлення учня, включаючи логічну послідовність і зв'язок між ідеями та аргументами.
Чіткість вибудування розповіді	Оцінка зрозумілості та послідовності мовлення учня. Цей критерій вказує на здатність учня структурувати свої думки та висловлювати їх чітко та логічно.

Для більш чіткої оцінної ідентифікації результатів на основі вище зазначених критеріїв нами були окреслені рівні сформованості монологічного мовлення такі як високий, середній і низький рівень. Кожний з рівнів детально описаний в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Рівні сформованості монологічного мовлення

Рівні	Характеристика
1	2
Високий рівень	Монологічне мовлення високого рівня характеризується чудовим володінням мовою, чіткістю та ефективною комунікацією. Мовець демонструє багатий і різноманітний словниковий запас, використовуючи точні та доречні слова і вирази. Граматика та синтаксис загалом точні, з незначними помилками. Промова добре структурована та логічно організована, з чітким вступом, основною частиною та висновками. Загалом, монологічна промова високого рівня, швидше за все, буде цікавою, інформативною та переконливою.

Продовження таблиці 2.3

1	2
Середній рівень	Словниковий запас та використання мови є адекватними, але можуть бути випадкові неточності, обмежена різноманітність у виборі слів або незначні граматичні помилки. Граматика з незначними помилками. Увага аудиторії може певною мірою утримуватися, але можуть бути моменти розсіювання уваги або менш ефективної комунікації. Промовець може демонструвати певну впевненість, але міг би бути більш переконливим у викладенні матеріалу.
Низький рівень	Монологічне мовлення низького рівня свідчить про значні проблеми у спілкуванні та володінні мовою. Словниковий запас і використання мови можуть бути обмеженими, з частими неточностями та помилками. Мовленню може бракувати чіткої структури, зв'язності чи логічної організації. Промовець може демонструвати брак впевненості.

На основі сформованих критеріїв визначення рівня іншомовного монологічного мовлення були оцінені відповіді учнів на Завдання 1 та 2, і, за результатами оцінювання, були зроблені певні спостереження та висновки щодо відповідних навичок старшокласників в обох групах.

Результати виконаних завдань у контрольній групі показали, що більшість учнів мають високий та середні рівень монологічного мовлення, 6 учнів мають високий рівень, 6 мають середні рівень та лише 4 учні мають низький рівень монологічного мовлення. Для наочності данні у відсотковому співвідношенні сформовано у діаграмі та зазначено на рисунку 2.2.

Рисунок 2.2. Рівень монологічного мовлення учнів контрольної групи

Такі ж завдання було дано і для учнів експериментальної групи. За результатами виконання завдань учні експериментальної групи показали, що більшість учнів також мають високий та середні рівень монологічного мовлення, 6 учнів мають високий рівень, 7 мають середній рівень, та лише 2 учні мають низький рівень монологічного мовлення. Для наочності ці дані у відсотковому співвідношенні сформовано у діаграмі та відображено на рисунку 2.3.

Рисунок 2.3. Рівень монологічного мовлення учнів експериментальної груп

Аналізуючи ці дані можна зробити висновок, що, на перший погляд, рівень монологічного мовлення учнів обох груп приблизно однаковий.

Для більшої зручності дані рівня іншомовного монологічного мовлення учнів обох груп з огляду на виконані завдання занесено в таблицю.

Рівень сформованості навичок іншомовного монологічного мовлення учнів до початку формувального етапу експерименту відображено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4.

Рівень сформованості навичок іншомовного монологічного мовлення учнів на констатувальному етапі експерименту

Рівень сформованості монологічного мовлення	Групи		Зведенні данні по класу
	Контрольна група	Експериментальна група	
Високий рівень	6	6	12
Середні рівень	6	7	13
Низький рівень	4	2	6

Звичайно, не усім учням вдається повною мірою справитися із завданнями, але більшість учнів в обох групах продемонстрували середній рівень сформованості навичок монологічного мовлення, тому, застосування проєктної технології, на наш погляд, зможе підвищити їх іншомовну мовленнєву здатність.

2. Формувальний етап експерименту. Наступним завданням нашого експерименту було впровадження проектних технологій в навчальний процес експериментальної групи.

Під час наступного заняття в експериментальний групі було запропоновано тематику проєктів в контексті навчальної теми "Communication and technology". На початку ми переконались у тому чи учні знайомі з технологією проектної діяльності і, чи мають вони досвід у створенні проектів. Виявивши певні прогалини в розумінні того як планувати свою проєктну діяльність, як досягнути її максимальної ефективності та отримати бажаний результат, ми презентували учням покроковий план створення проєкту. Для зручності виконання проєкту усі учні експерементальної групи були поділені на менші за обсягом підгрупи (5учнів). Індивідуально з кожною групою ми підібрали найцікавішу на їх

погляд назву для проєкту. В результаті визначені учнями назви проектів були такі:

- My interpersonal communications skills in the 21st century.
- Emoji: the new digital language.
- Social networks in my life.

А також нами були окреслені часові рамки створення проєктів, вони складали 2 тиждень.

Метою даного проєкту було освоєння нової лексики з теми Communications and technology, розвиток навички створення проектів, формулювання власних висловлювань, , уміння аналізу інформації, вміння формулювати та висловлювати власні думки, розвиток монологічного мовлення.

Тематика даних проект може вимагати знання з інших дисциплін, до прикладу, з такої дисципліни як інформатика.

Також ми з учнями визначили мету кожного з проєктів, наприклад, для першої підгрупи, яка обрала проєкт за темою "My interpersonal communications skills in the 21st century", мета звучала так:

- To explore and understand the importance of interpersonal communication skills in the modern world.

- Develop effective monologue skills.

- Develop critical thinking, research and presentation skills.

- Develop self-expression and reflection on personal communication experience.

Після визначення теми та мети ми з учнями приступили до визначення основних понять, які є ключовими в цих темах. Цей аспект є надзвичайно важливим для кращого розуміння змісту проєкту учнями.

Наприклад, у першій підгрупі за темою "My interpersonal communications skills in the 21st century" нами були визначенні такі ключові поняття:

Interpersonal Communication, Communication Skills, Digital Communication, Social Interaction, Emotional Intelligence, Effective Communication, Active Listening, Verbal and Nonverbal Communication, Online Communication, Collaboration Skills, Conflict Resolution, Cultural Competence, Empathy, Relationship Building, Virtual Communication, Cross-Cultural Communication, Feedback and Critique, Soft Skills, Communication Technology, Teamwork, Problem Solving, Communicating in Diverse Environments.

Також з учнями нами було визначено, що на завершення проєкту кожна підгрупа повинна виступити з доповіддю, тривалість доповіді до 15 хв на кожну підгрупу.

Далі кожна з підгруп займалась пошуком інформації, за потреби учні звертались до вчителя з питаннями доцільності певних джерел.

Також учні уже починали готувати свої виступи, тому ми надали їм роз'яснювальну інформацію про структуру доповіді. Нами було зазначено що монологічне висловлювання повинно складатись з таких компонентів: вступ, основна частина, висновок. Також багато учнів зверталось за допомогою у структуровані їхньої доповіді, адже кожна доповідь повинна бути чіткою та конструктивною.

Для полегшення формування своїх виступів учням були запропоновані "фрази підказки", з якими скласти свій виступ набагато легше.

Think what most significant facts in your report you would like to tell the class, write them down. Make an oral presentation of it, following the model (in each item choose one of the phrases):

1. Introducing the topic

Today I'm going to talk about...

Now I'd like to describe...

The aim of my/our presentation is to...

I've/we've divided the presentation into two/three parts.

First, I'd/we'd like to give you an overview of...

Then, I'll/we'll move on to...

After that, focus on...

Finally, we'll deal with...

Consider...

2. Referring to questions

Feel free to interrupt me if there's anything you don't understand.

If you don't mind, we'll leave questions till the end.

3. Introducing each section of presentation

So, let's start with... (objectives...)

Now let's move on to... (the next part...)

Let's turn our attention to... (the question of...)

This leads us to... (the question of...)

Finally... (let's consider...)

4. Summarizing a section of presentation

That completes my description of...

So, to summarize... (There are five key points...)

5. Referring backwards and forwards

I mentioned earlier... (the importance of...)

I'll say more about this later.

We'll come back to this point later.

6. Checking understanding

Is this clear?

Are there any questions?

7. Referring to visual information

This diagram shows...

If you look at this graph you can see...

What is interesting in this diagram is...

I'd like to draw your attention to this chart...

8. Referring to common knowledge

As you know...

As I'm sure you're aware of...

9. Concluding

That concludes my talk (our report).

That brings us to the end of our presentation.

If you have any questions, we'd be pleased to answer them.

We'll do our best

Thank you for your attention [16].

Завдяки поданому зразку учням було легше сформувати свої монологічні виступи.

Оскільки такі проекти учні виконують не часто, ми запропонували провести репетицію їх виступів щоб учні змогли попрактикуватися у виголошенні промов, а також ми запропонували учням самостійно оцінити свої монологічні промови, визначивши сильні сторони та сфери, які потребують вдосконалення. Далі були внесені останні поправки щодо стилю презентації, чіткості та залучення.

Наступним кроком було виголошення промови перед групою. Далі було проведено підсумкове оцінювання, щоб оцінити загальну якість виступів.

Була приділена велика увага змісту, подачі, залучення та дотримання структури промови.

Після того як ми вислухали проекти усіх підгруп експериментальної групи, нами було проведено контроль рівня монологічного мовлення в обох групах.

3. Контрольний етап експерименту. На наступному занятті нами було запропоновано учням наступне завдання з метою визначення рівня іншомовного монологічного мовлення після впровадження проєктної технології:

Read the list of following jobs and professions and tell the class which of them you’d like to do and which ones you wouldn’t and give reasons.

Give at least three reasons why you’d like / hate to have these jobs / professions.

The list of jobs presented to students: a gardener a vet, a journalist, a geologist a teacher, a fitter, a bodyguard,a doctor, a shop assistant, a bookseller, a bus driver, a book keeper, a waiter, a businessman, a clerk, a singer, a cook, a musician a computer operator.

The instrumental ideas can be the following:

- this job is prestigious;
- this job is required by the country;
- it involves speaking to many people;
- this job is thankless;
- this job is sometimes dangerous;
- this job is very hard;
- this job is well-paid;
- it needs too much writing.

Результати цієї перевірки були такі: в контрольній групі 6 учнів виявили високий рівень, 7 учнів – середні рівень та лише 3 учні показали низький рівень монологічного мовлення. Ми можемо спостерігати незначну позитивну тенденцію розвитку монологічного мовлення у контрольній групі. Для наочності данні у відсотковому співвідношенні сформовано у діаграмі та відображено на рисунку 2.6.

Рисунок 2.5. Рівень монологічного мовлення учнів контрольної групи

Таку перевірку було проведено і у експериментальній групі За результатами цієї перевірки 8 учнів виявили високий рівень, 6 учнів показалиь середній рівень та лише 1 учень – низький рівень монологічного мовлення. Для наочності данні у відсотковому співвідношенні сформовано у діаграмі та зазначено на рисунку 2.6.

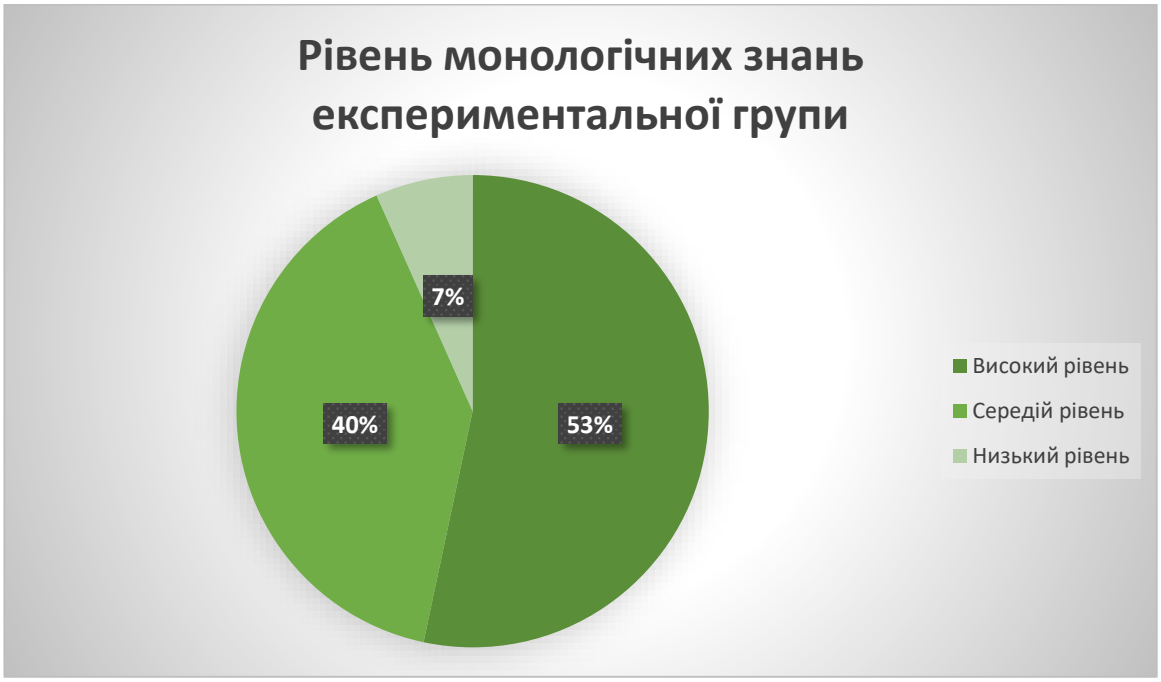

Рисунок 2.6. Рівень монологічного мовлення учнів експериментальної групи

Визначимо динаміку розвитку монологічного мовлення у кожній групі. Динаміку розвитку монологічного мовлення контрольної групи розраховано в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6.

Динаміка розвитку монологічного мовлення контрольної групи

Рівень монологічного мовлення	Етапи експерименту		Динаміка розвитку монологічного мовлення
	На початку експерименту	На завершальному етапі експерименту	
Високий рівень	37%	37%	0%
Середні рівень	38%	44%	+6%
Низький рівень	25%	19%	-6%

Ми можемо спостерігати наступні змінні у рівню монологічного мовлення учнів контрольної групи, кількість учнів з високим рівнем монологічного мовлення не змінилась,кількість учнів з середнім рівнем монологічного мовлення зросла на 6%, а з низький зменшився на 6%. Для наочного розуміння динаміки монологічного мовлення контрольної групи сформовано діаграму та зазначено на рисунку 2.7 .

Рисунок 2.7. Динаміка розвитку монологічного мовлення учнів контрольної групи

Ми можемо спостерігати незначну позитивну тенденцію розвитку монологічного мовлення у експериментальній групі.

Динаміку розвитку монологічного мовлення експериментальної групи розраховано в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7.

Динаміка розвитку монологічного мовлення експериментальної групи

Рівень монологічного мовлення	Етапи експерименту		Динаміка розвитку монологічного мовлення
	На початку експерименту	На завершальному етапі експерименту	
Високий рівень	40%	53%	+13%
Середні рівень	47%	40%	+7%
Низький рівень	13%	7%	-6%

У експериментальної групи ми можемо спостерігати наступні змінні у рівню монологічного мовлення учнів, високий рівень монологічного мовлення зріс на 13%,середній рівень монологічного мовлення зріс на 7%, а низький зменшився на 6%. Для наочного розуміння динаміки монологічного мовлення контрольної групи сформовано діаграму та зазначено на рисунку 2.8 .

Рисунок 2.8. Динаміка розвитку монологічного мовлення учнів експериментальної групи

У експериментальної групи ми можемо спостерігати значну позитивну тенденцію розвитку монологічного мовлення, після впровадження у процес її навчання проектних технологій.

Можемо побачити що після проведення експерименту у контрольної групи продемонстрували покращення рівнів монологічного мовлення, проте зростання динаміка розвитку монологічного мовлення є більш динамічною в експериментальній групі, що помітно по данним в таблиці 2.8. :

Таблиця 2.8.

Динаміка розвитку монологічного мовлення учнів контрольної та експериментальної груп

Рівень монологічного мовлення	Динаміка розвитку монологічного мовлення	
	Динаміка розвитку монологічного мовлення в контрольній групі	Динаміка розвитку монологічного мовлення в експериментальній групі
Високий рівень	0	+13%
Середні рівень	+6%	+7%
Низький рівень	-6%	-6%

Отже, з огляду на результати експерименту можна з упевненістю сказати що завдяки проєктним технологіям можна легше та цікавіше розвивати англомовне монологічне мовлення учнів. Впровадження методу проєктних технологій у викладання іноземної мови може значно сприяти розвитку монологічного мовлення. Це не лише покращує мовні навички, але й забезпечує цілісний підхід до навчання, роблячи мову більш актуальною та корисною для учнів.

2.3. Методичні рекомендації щодо використання проєктних технологій для розвитку іншомовного монологічного мовлення старшокласників

Розвиток монологічного мовлення з використанням проектних технологій передбачає структурований підхід, який допомагає вдосконалювати навички говоріння для вирішення реалістичних проблем в реальному світі.

Враховуючи отриманий досвід і висновки з проведеного експериметну ми можемо запропонувати низку методичних рекомендацій щодо використання проєктних технологій для розвитку монологічного мовлення учнів старших класів:

1. Надзвичайно важливим кроком для початку роботи над проєктом є чітке визначення конкретних цілей для групи в цілому, досягнення розуміння учнями послідовності їх наступних дій. Тому вчителю необхідно переконатись, що учні ознайомлені з цією технологією, а також виявити їхнє ставлення до цієї практики, і при потребі, вмотивувати учнів максимально використовувати свій лексичний запас, звертатись до словників в разі незнання необхідних англійських лексичних одиниць, здійснювати пошук відповідної інформації за темою проєкту в різних друкованих та електронних інформаційних джерелах.

2. Успішність проєктної діяльності залежить від влучно обраної теми дослідження, яка є актуальною та цікавою для учнів з відповідним рівнем знань та відповідними інтересами.

3. Заохочення учнів до різностороннього висвітлення теми дослідження спонукатиме їх зростати в майстерності побудови цікавих та захопливих промов, а також отримати нові знання в межах теми проєкту.

Вчителю доцільно буде запропонувати учням посилання на відповідні ресурси (книги, онлайн-курси та семінари, блоги тощо), які сприятимуть подальшому розвитку монологічного мовлення за темою проєкту.

4. Важливо в ході розробки та підготовки захисту проєкту нагадувати учням про принципи організації виступу, про важливість його чіткої та логічної структури, компонентами якої є вступ, основна частина та висновки.

5. Учні повинні мати достатньо часу для збору необхідної інформації, її опрацювання, побудови тексту промов, підбору цікавих ілюстрацій, прикладів і аргументів, визначення способу захисту проєкту, а також креативного оформлення та представлення презентації.

6. Проєктна діяльність є хорошою площадкою для виховання в учнів таких властивостей як самоусвідомлення та самовдосконалення. Тому вчителю важливо заохочувати учнів аналізувати та оцінювати власні виступи, а також залучати інших учнів до висловлення власних думок з метою покращити якість учнівських проєктів в майбутньому.

7. Учні зацікавленні в позитивній оцінці вчителя виконаного ними проєкту, тому важливо вчасно доносити до них розроблену вчителем систему оцінювання з урахуванням усіх критеріїв та ознайомлювати учнів з аналізом їх прогресу в даному виді діяльності. Вчителю важливо визнавати та відзначати всі досягнення учнів.

8. Важливо звертати увагу учнів на потреби й очікування аудиторії, перед якою відбувається або буде представлений проєкт, та вчити учнів вмінню адаптувати свої виступи відповідно до непередбачуваних умов.

9. Кожний учень в класі незалежно від рівня мовленнєвих навичок повинний мати можливість публічного виступу, починаючи від малої групи у складі кількох осіб і просуваючись до аудиторії класу. Поступовість збільшення обсягу аудиторії може допомогти учням набути впевненості у висловлювання власних думок та підготовлених тривалих промов.

10. Сприяти постійному вдосконаленню мовленнєвих навичок учнів через самоосвіту та навчальну діяльність в класі є перспективною стратегією вчителя для впровадження проєктної діяльності на уроках англійської мови.

Висновки до 2 розділу.

Проєкт це самостійне ознайомлення та дослідження теми, будь який проект передбачає представлення результатів проекту.

Навчальний проект в освітньому чи організаційному контексті означає структуровану та цілеспрямовану ініціативу, спрямовану на передачу знань, розвиток навичок або досягнення конкретних результатів навчання.

Головними аспектами в роботі над навчальними проектами є чіткі вказівки учителя, змога учителя підібрати актуальні теми які зацікавлять учнів, учитель має володіти певними компетенціями та чітко донести учням мету та етапи проекту.

Оскільки в проєктна робота передбачає чіткість та спланованість ва складається з певних етапів: організаційний етап – є важливим початковим етапом в роботі над проектами адже від правильно сформованих теми мети завдань та цілей проєкт та залежить результат усієї проєктної роботи.

Далі іде не менш важливий етап дослідницький який передбачає дослідження теми проєкту, пошук та аналіз інформації на обрану тему, адже від правильно підібраної інформації залежить подальший хід проекту.

Далі ми переходим до основного етапу формування проекту це робочий етап – на даному етапі важливо грамотно згрупувати усю зібрану інформацію. Структурована та грамотно зібрана інформація половинна

успіху проєктної роботи. До етапа представлення проєкта важливо грунтовно підгутуватись щоб промова бола ясною, чіткою та зрозумілою для оточуючих. Ну і на останок звичайно оцінючий етап не варто нехтувати цим етапом грамотний аналіз проєктів визначення помилок, досягнень дозволеть в майбутньому не допущення тих же помилок.

Дотримання всіх етапів проектної роботи є надзвичайно важливим для досягнення запланованих результатів.

Нами було проведено педагогічний експеримент щодо перевірки ефективності застосування технології проектів для розвитку монологічного мовлення учнів старшої школи на базі Хмельницької загальноосвітньої школи №19 І-ІІІ ступенів імені академіка Михайла Павловською.

З огляду на результати проведеного експерименту можна з упевненістю сказати що завдяки проектним технологіям можна легше та цікавіше розвивати англомовне монологічне мовлення учнів. Впровадження методу проектних технологій у викладання іноземної мови може значно сприяти розвитку монологічного мовлення. Це не лише покращує мовні навички, але й забезпечує цілісний підхід до навчання, роблячи мову більш актуальною та корисною для учнів також цей метод розвиває творчі здібності учнів, креативне та критичне мислення.

Також з огляду на результати експерименту варто зазначити певні методичні рекоментації щодо використання проєктних технологій для розвитку монологічного мовлення учнів старших класів:

1. Надзвичайно важливим кроком для початку роботи над проєктом є чітке визначення конкретних цілей для групи в цілому, досягнення розуміння учнями послідовності їх наступних дій.
2. Успішність проєктної діяльності залежить від влучно обраної теми дослідження, яка є актуальною та цікавою для учнів
3. Важливо в ході розробки та підготовки захисту проєкту нагадувати учням про принципи організації виступу

4. Учні повинні мати достатньо часу для збору необхідної інформації, її опрацювання

5. Учні зацікавленні в позитивній оцінці вчителя виконаного ними проєкту, тому важливо вчасно доносити до них розроблену вчителем систему оцінювання

6. Кожний учень в класі незалежно від рівня мовленнєвих навичок повинний мати можливість публічного виступу

ВИСНОВКИ

Проведене дипломне дослідження щодо застосування проєктних технологій для розвитку монологічного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови дає можливість зробити наступні висновки.

1. Монологічне мовлення, як основний спосіб використання мови, залучає складний набір психолінгвістичних механізмів, які дозволяють людям формулювати, організовувати та ефективно передавати свої думки та ідеї.

Психолінгвістична природа монологічного мовлення відкриває захоплююче розуміння когнітивних процесів, пов'язаних із створенням і розумінням усної мови в контексті одного мовця. Монологічне мовлення означає дію однієї особи, яка висловлює свої думки, ідеї чи інформацію без активної участі інших. Ця форма спілкування передбачає складну взаємодію між психологічними та лінгвістичними факторами.

З психологічної точки зору монологічне мовлення демонструє такі когнітивні здібності мовця, як пам'ять, увага та виконавчі функції. Оратор повинен послідовно організувати свої думки, спланувати структуру свого дискурсу та витягнути з пам'яті відповідні мовні елементи. На цей когнітивний попит впливають такі фактори, як знання, досвід і емоційний стан мовця, що сприяє унікальній якості його монологу.

З лінгвістичної точки зору монологічне мовлення підкреслює багатство навичок мовлення. Оратор використовує синтаксис, семантику та прагматику, щоб побудувати осмислені речення та передати їх передбачуване повідомлення. Вибір слів, тон та інтонація відіграють вирішальну роль у передачі емоцій і підкресленні ключових моментів. Крім того, монологічне мовлення часто передбачає використання зв'язних засобів для зв'язку ідей і підтримки зв'язності дискурсу.

2. Проєктні технології – це комплексний спосіб організації процесу проєктування, що передбачає використання сукупності проблемних,

наукових, дослідницьких, пошукових, інтерактивних та рефлексійних методів.

Навчання монологічного мовлення за допомогою проектних технологій пропонує динамічний та цікавий підхід до вивчення мови, покращуючи рівень володіння мовою та розвиваючи різні навички, що мають вирішальне значення для особистого та розвитку учнів. Проєкт це самостійне ознайомлення та дослідження теми, будь який проект передбачає представлення результатів проекту. Навчальний проект в освітньому чи організаційному контексті означає структуровану та цілеспрямовану ініціативу, спрямовану на передачу знань, розвиток навичок або досягнення конкретних результатів навчання.

Головними аспектами в роботі над навчальними проектами є чіткі вказівки учителя, змога учителя підібрати актуальні теми які зацікавлять учнів, учитель має володіти певними компетенціями та чітко донести учням мету та етапи проекту.

Проєктна робота передбачає чітку спланованість та складається з певних етапів: організаційний, етап формування проекту, етап представлення проєкта, оцінючий етап. Дотримання всіх етапів проектної роботи є надзвичайно важливим для досягнення запланованих результатів.

3. Для успішного впровадження проектної роботи в рамках навчальної теми було розроблено систему комунікативних вправ, що забезпечило активізацію лексичних, граматичних та мовленнєвих навичок учнів. Завдання вправ полягали у визначенні основних понять, які є ключовими в контексті даної теми, логічному висловлюванні думок, активному використанні мовних кліше для представлення теми повідомлення, переходу від одного аспекту до іншого, доповнення або уточнення інформації, порівняння або протиставлення, згоди або незгоди, узагальнення сказаного.

4. Нами було упроваджено проєктну технологію у навчальний процес учнів 11 класу Хмельницької загальноосвітньої школи №19 I-III

ступенів імені академіка Михайла Павловською у кількості 31 особа. Вони були розділенні на дві підгрупи: 16 осіб – контрольна група, та 15 осіб – експериментальна група. Експеримент тривав 1 місяць. На початку експерименту аналіз рівня монологічного мовлення учнів в обох групах засвідчив, що в контрольній групі 37% учнів мали високий, 38% – середній, та 25% учнів – низький рівень монологічного мовлення. Що ж на рахунок рівня монологічного мовлення учнів експериментальної групи то результати були наступними: 40% учнів – з високим рівнем, 47% – з середні рівнем, та 13% – з низьким рівнем монологічного мовлення. На завершення експерименту ми отримали наступну динаміку росту рівня монологічного мовлення учнів контрольної групи: кількість учнів з високим рівнем монологічного мовлення не змінилась, кількість учнів з середнім рівнем монологічного мовлення зросла всього на 6%, а з низький зменшився на 6%. Отримані дані показують незначний приріст рівня монологічного мовлення учнів контрольної групи.

Якщо ж розглянути динаміку росту рівня монологічного мовлення учнів експериментальної групи: кількість учнів з високим рівнем монологічного мовлення зросла на 13%,кількість учнів з середнім рівнем монологічного мовлення зросла на 7%, а з низький зменшився на 6%.

У експериментальної групи ми можемо спостерігати значну позитивну тенденцію розвитку монологічного мовлення, після впровадження у процес її навчання проектних технологій.

Підсумовуючи, слід зазначити, що розвиток іншомовного монологічного мовлення старшокласників є багатогранним процесом, який можна суттєво посилити за рахунок стратегічного використання проєктних технологій. Інтеграція проєктних технологій не тільки забезпечує різноманітні стилі навчання учнів, але й надає викладачам потужні інструменти для створення цікавого та ефективного досвіду вивчення мови. Поєднання педагогічних принципів з проектними технологіями відкриває

нові шляхи для виховання лінгвістичної майстерності та впевненості в монологічному мовленні.

5. Для ефективного застосування проектних технологій у процес навчання нами було сформульовано ряд методичних рекомендацій:

1. Надзвичайно важливим кроком для початку роботи над проєктом є чітке визначення конкретних цілей для групи в цілому, досягнення розуміння учнями послідовності їх наступних дій.

2. Успішність проєктної діяльності залежить обраної теми дослідження, яка є актуальною та цікавою для учнів.

3. В ході розробки та підготовки захисту проєкту важливо сформувати в учнів навички організації виступу.

4. Учні повинні мати достатньо часу для збору необхідної інформації, її опрацювання.

5. Учні зацікавленні в позитивній оцінці вчителя виконаного ними проєкту, тому важливо вчасно доносити до них розроблену вчителем систему оцінювання.

6. Кожний учень в класі незалежно від рівня мовленнєвих навичок повинний мати можливість публічного виступу.

Використовуючи ці та інші методичні рекомендації та вдумливо використовуючи проектні технології, педагоги можуть активізувати розвиток іншомовного монологічного мовлення старшокласників.

Проведене дослідження не вичерпує усіх питань застосування проєктних технологій в навчанні старшокласників англійської мови. Як ефективний засіб розвитку інтелектуально-творчих здібностей учнів, проєктні технології потребують подальших досліджень щодо їх застосування для формування компетентностей в інших видах іншомовної мовленнєвої діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Баранник Д. Х. Усний монолог: загальні особливості мовної культури. Дніпропетровськ : ВДУ, 1969. 144 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2009. 374 с.
3. Бевзенко С. П., Литвин Л.П., Семеренко Г.В. Сучасна українська мова. Синтаксис. Київ : Вища школа, 2005. С. 72–75
4. Бетьом Ф. Проект на уроці іноземної мови. Київ: Основа, 2007. 45 с.
5. Бухаркіна М. Теорія та практика навчання англійської мови. Київ: Вища школа, 2009. 77 с.
6. Гавриш І. В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності: автореф. дис. д-ра. пед. наук: 13.00.04. Харків, 2006. 46 с.
7. Гембарук А. С., Холод І. В.. Методика навчання англійської мови: навчально-методичний посібник для студентів заочної форми навчання факультету іноземних мов. Умань: Алмі, 2019. 160 с.
8. Герета Н. М. Діалог як складник чужого мовлення. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова* : збірник наукових праць. [відп. ред. А. П. Грищенко]. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2006. 77 с.
9. Коберник О. М. Проєктивна педагогіка і національна школа. *Шлях освіти* № 7. 2006. С. 54
10. Ніколаєвої С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. Київ: Ленвіт, 2002. С.34
11. Олійник І. Використання методу проектів на уроках англійської мови. Профтехосвіта. №10. 2012. 33 с

12. Проектна технологія. URL: https://ivanushunsoroku.webnode.com.ua/navchaln%D1%96-tekhnolog%D1%96i/proektna-tekhnolog%D1%96ya/
13. Проектне навчання: коротко про головне. URL: https://nus.org.ua/view/proektne-navchannya-korotko-pro-golovne/.
14. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля, 2006. 716 с.
15. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах. Колективна монографія. За ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2015. 444 с.
16. Трубіцина О. М., Єременко Т. Є. Навчання монологічного мовлення англійською мовою. Одеса, 2023. 177 с.
17. Уйсімбаєва М. В. Проектна діяльність: теоретичні аспекти. *Витоки педагогічної майстерності*. Сер. Педагогічні науки. 2014. Вип. 13. С. 258-263.
18. Устименко О. М. Проектні технології навчання іноземних мов і культур. *Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: колективна монографія*. Київ: Ленвіт, 2015. С. 317-363.
19. Устименко О. М. Типологія проектів у навчанні іноземних мов. *Молодий вчений*. Сер. Педагогічні науки. 2016. № 2. С. 347-352.
20. Устименко О. М. Труднощі використання проєктної технології навчання іноземних мов. *Матеріали міжнародного науково-практичного семінару «Проектна діяльність як інструмент дослідження, навчання та інновацій»*. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2016. С.102-104
21. Archer, D., Akert, R. M. Words and everything else: Verbal and nonverbal cues in social interpretation. Journal of Personality and Social Psychology, 35(6), 1977. P. 443-449.
22. Barron, B., & Darling-Hammond, L. Teaching for meaningful learning: A review of research on inquiry-based and cooperative learning. *Powerful*

Learning: What We Know About Teaching for Understanding. San Francisco, CA: Jossey-Bass, 2008. P. 11-71

23. Barton, B. The Elements of Eloquence. Penguin. 2018. 240 p.
24. Beane, J. A. Curriculum integration: Designing the core of democratic education. Teachers College Press. 1997. 274 p.
25. Bell, S. Project-based learning for the 21st century: Skills for the future. The Clearing House, 83(2). 2010. 43 p.
26. Burgoon, J. K., Guerrero, L. K., & Floyd, K. Nonverbal Communication. Routledge. 2016. 480 p.
27. Brown, A. Creative Project Development. Routledge, 2019. 168 p.
28. Candy, P. C. Self-direction for lifelong learning: A comprehensive guide to theory and practice. Jossey-Bass. 1991. 567 p.
29. Davis, S. Information Project Management. 2018
30. Dlugan, A. Speaking Out: 21st Century Public Speaking. CreateSpace Independent Publishing Platform. 2018. 130 p.
31. Ensmenger, M. International school partnerships: An exploration of leadership, practices, and outcomes. Springer. 2019. 285 p.
32. Holzl, J., Lausen, H., Portisch, P. A framework for a rhetorical analysis of visual arguments. Argumentation, 31(1), 2017. P. 63-72.
33. Knapp, M. L., Daly, J. A. The Handbook of Interpersonal Communication. Routledge. 2016. 842p.
34. Ljubojevic, M., Stankov, I., & Milovanovic, M. (2014). Informational projects in the teaching process. In Advanced Learning Technologies (ICALT), IEEE 14th International Conference on. 2014. P. 415-419.
35. McKenna, B., Davies, B. (2015). The Origins of Metaphor in Prelinguistic Experience. Language and Cognition, 7(2). P. 293-336.
36. Moriarty, S. E., Mitchell, K. N., Wells, W. D. Advertising: Principles and Practice. Pearson. 2014. 577p.

37. Newmann, F. M., Wehlage, G. G. Successful school restructuring: A report to the public and educators. University of Wisconsin-Madison, National Center on Effective Secondary Schools. 1995. 72p.
38. Nurwiansyah I. Project Based Learning: Handbook. URL: https://www.academia.edu/20432502/2_Project_Based_Learning_Handbook, P. 3
39. Smith, J. Windows into the History and Philosophy of Education. Kendall Hunt Publishing Company, 2020. 270 p.
40. Slavin, R. E. Cooperative learning: Theory, research, and practice. Prentice Hall. 1995. 194p
41. Terdiman, J. Microlearning: The emerging education and training strategy. Springer, 2017. 87 p.
42. Thomas, J. W. A Review of Research on Project-Based Learning. California: Autodesk Foundation, 2000. 49 p.

Виконала магістрантка
2 курсу ЗМФА-61 групи Катерина ПОЖОГА
10 листопада 2023 р.. Підпис (Ім’я та прізвище)

Робота допущена до захисту:
в.о.завідувача кафедри
к.пед.н., доцент Тетяна СЕВЕРІНА
30 листопада 2023 р. Підпис (Ім’я та прізвище)